

Kertészet

A **kertészet** **egyedi ápolást igénylő** növények termesztésével és parkok, kertek gondozásával foglalkozó művelési ág.

■ Mezőgazdaság

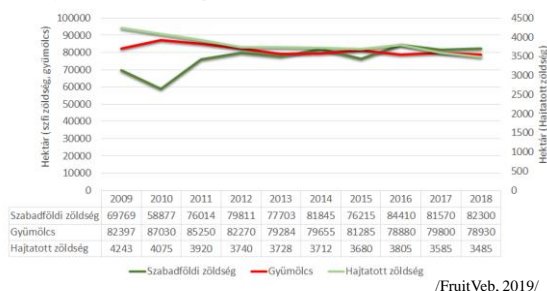
● Kertészet – 5 ágazat:

- gyümölcstermesztés
- szőlőtermesztés
- zöldségtermesztés
- dísznövénytermesztés
- gyógy- és aromanövény termesztés

Kertészeti termesztés jelentősége Magyarországon

- Területe kb. **250 ezer ha** (zöldség 80 e., gyümölcs 80 e., szőlő 65 e. + gyógy- és dísznövény) , mezőgazdaság <5%-a
- Kertészeti ágazatok éves termelési értéke 2004-2015 átlagában kb. **350 Mrd. Ft**, ebből zöldségterm. 160-190 Mrd., gyümölcsterm. 80-95 Mrd., szőlőterm. 60-70 Mrd.
- Zöldség-gyümölcs ágazat éves átlagos munkaerő igénye kb. 140 e. fő, csúcsideszakban 200-250 e. fő

Gyümölcs- és zöldség termesztőfelület alakulása hazánkban

Gyümölcstermesztésünk jelenlegi helyzete

A gyümölcsfélék:

- fásszárú (kivéve a szamóca),
- több éves,
- nyersen vagy feldolgozva élvezettel fogyasztható termék,
- nagy beruházási igényű, fajlagos költségű és fajlagos jövedelmű növények.

Maximális telepítési költségek a régi ÚMVP-s pályázatban (Mft/ha)

• Alma	4,3 – 8,0	• Köszméte	3,7
• Körte	3,7 – 6,0	• Ribiszke	3,6
• Birs	2,1	• Bodza	1,7
• Szilva	4,2	• Dió	2,1
• Őszi	3,4	• Mogyoró	1,7
• Kajszi	3,1 – 3,8	• Mandula	2,3
• Szamóca	4,4	• Gesztenye	2,1
• Málna	6,5	• Csemegeszőlő	3,5
• Szeder	3,0		

(35/2010 FVM)

Telepítési költségek (VP-2-4.1.3.2.-16)

- Tervek 5 x 250 e. Ft
- Kivágás 200 e. Ft/ha
- Talajelőkészítés 300 e. Ft/ha
- Feltöltő trágyázás 500 e. Ft/ha
- Oltvány 800 – 5.000 Ft/db
- Ültetés 140 Ft/tő
- Kerítés 1.500 Ft/m
- Egyszerű támrendszer 1.500 e. Ft/ha
- Fóliás talajtakarás 40 e. Ft/ha
- Agroszövetes takarás 150 Ft/m²
- Mikro öntözőrendszer 700 e. Ft/ha
- Tápoldatozó 500 e. Ft

Megnevezés	Tőkeigény (ezer Ft/ha)
Termőföld	1 000-3 000
Ültetvény	2 000-12 000
Érőgépek	500-1 300
Munkagépek	400-800
Géptároló, raktár, egyéb építmények	200-300
„Termesztési fázis” beruházásai összesen:	4 100-17 400
Hűtőtároló	2 000-9 000
Válogató-osztályozó terem és berendezés	1 000-2 500
Csomagoló berendezések	500-2 000
Árumozgatás gépei	300-800
Göngyölégek	500-2 000
„Poszt harveszt” beruházás összesen	4 300-16 300
BEFEKTETETT TŐKE MINDÖSSZESEN	4 100-33 700

FAO, 2017

A gyümölcsstermesztés általános jellemzői

- tőke, szaktudás és munkaerő igényes tevékenység
- jelentős a népességeltartó képessége
- hosszú tenyészidejű növényekkel (álló kultúrák, kivéve szamóca) dolgozik – jobban kitétt a környezeti tényezőknek
- gyakori a termelési cél specifikus technológiák alkalmazása
- intenzív és integrált technológiai elemek előretörése
- részben gépesíthető, de egyes munkálatoknak magas a kézimunka igénye

Gyümölcsfaj	Kalkulált termés-szint (t/ha)	Kézi munkák munkaidő-szüksége (m.óra/ha)			Gépi munkák munkaidő-szüksége (m.óra/ha)
		technológiai műveletek	betakarítás	poszt-harveszt	
Alma – intenzív	40	190-240	300-500	125-175	615-915
Alma – félintenzív	40	220-270	360-600	90-120	670-990
Alma – előregedett	15	180-230	100-250	10-20	290-500
Körte	20	160-220	200-350	50-100	410-670
Meggy – kézi betakarítás	12	130-170	600-950	0-100	730-1220
Meggy – gépi betakarítás	12	130-170	30-80	0	160-250
Cserekenye (frissipiac)	11	160-200	900-1200	200-300	1260-1700
Szilva – kézi betakarítás	20	100-150	300-400	0-100	400-650
Szilva – gépi betakarítás	20	100-150	30-80	0	130-230
Kajsz	15	200-400	500-800	50-100	750-1300
Őszibarack	18	200-400	300-500	200-300	700-1200
Málna	10	1000-1500	1500-2500	0-500	2500-4500
Szedes	15	1000-1500	2000-3000	0-500	3000-5000
Piros ribizske	7	100-150	80-120	0	180-370
Fekete ribizske	2	100-150	80-120	0	180-370
Szamóca (szabadföldi)	15	800-1500	2500-4000	200-800	3500-6300
Bodza	10	50-150	250-400	0	300-550

Forrás: saját adatgyűjtés

/Ledó & Apáti, 2016/

A világ gyümölcsstermesztése

	M ha	M t	t/ha
Világ	65,2	866	13,3
Afrika	12,3	109	8,9
Amerika	9,2	161	17,5
Ázsia	35,9	511 (60%)	14,2
Óceánia	0,6	8	13,4
Európa	7,2	77	10,7
EU	5,6	64	11,4

FAOSTAT 2018

A világ legfontosabb gyümölcsnövényei

	Világ	EU
Banán	15,9%	0,8%
Alma	11,6%	17,2%
Szőlő	10,4%	40,3%
Narancs	10,3%	10,5%
Mangó	7,1%	-
Főzőbanán	5,5%	-
Mandarin	4,7%	5,0%
Ananász	3,8%	0,0%
Őszibarack	3,4%	7,4%
Körte	3,4%	4,1%
Citrom	2,4%	2,4%
Papaja	1,8%	-
Szilva	1,6%	2,2%

FAOSTAT 2017

Az EU legnagyobb gyümölcsstermelői

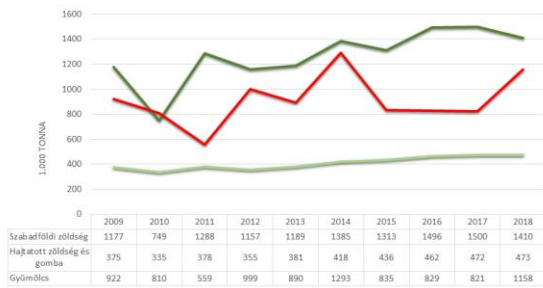
	összes	szőlő nélkül	és melegérviek nélkül
• Spanyolo.	28,2%	32,0%	21,8%
• Olaszo.	25,7%	22,7%	21,3%
• Lengyelo.	5,5%	9,2%	14,5%
• Franciaio.	14,6%	7,6%	12,0%
• Görögo.	7,1%	8,9%	7,2%
• Románia	3,5%	2,8%	4,4%
• Németo.	3,3%	2,7%	4,2%
• Portugália	3,4%	3,3%	3,2%
• Magyaro.	1,9%	2,1%	3,2%

FAOSTAT 2018

Gyümölcsstermesztésünk jelenlegi helyzete 1.

- 80 ezer ha termő ültetvény, 1/3-a versenyképes, 1/3-a közepes színvonalú, fejleszthető; 1/3-a korszerűtlen, idős
- Zömében az Alföldön (leginkább Szabolcs, Bács-Kiskun)
- Termésmennyiség túlságosan is ingadozó, átlagban kb. 800 ezer t (stagnál)
2004 '05 '06 '07 '08 '09 '10 '11 '12 '13 '14 '15 '16 '17 '18
1.000 727 810 433 930 893 769 553 999 886 1.293 835 840 821 1.044
- 50% feldolgozás, 10% friss export, 40% belföldi friss fogy.
- Hazai friss gyümölcs fogyasztás kb. 45 kg/fő/év
- Átlag 80-95 (60-120) Mrd Ft termelési érték, Mg, kb. 4%-a
- Friss export 13-23 Mrd Ft, import 7-14 Mrd Ft
- Munkaerő igénye 30 (termesztés) + 7 (post-harvest) ezer fő
- Fontosabb fajok: alma (talán még mindig túl magas részarány), meggy, szilva, dió, kajszli
- Dió, bodza (támogatások) és cseresznye, szamóca (jövedelmesség) növekszik

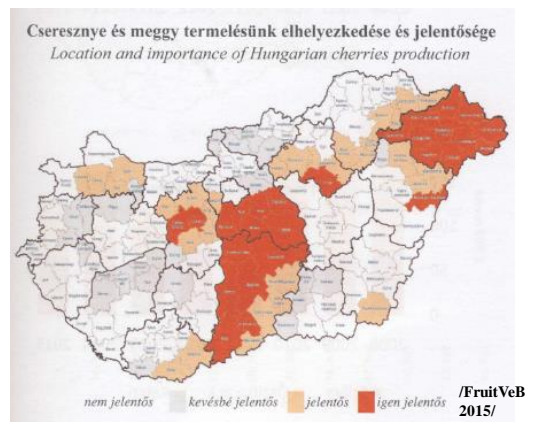
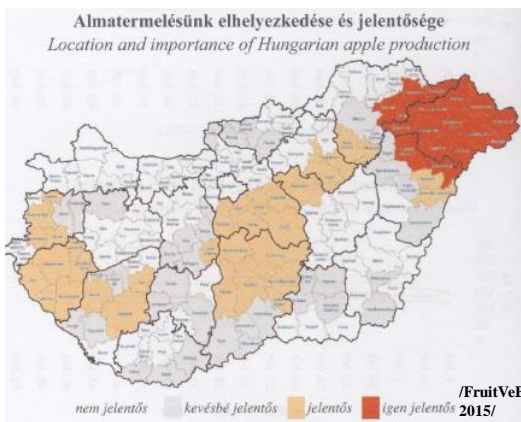
Gyümölcs- és zöldség termésmennyiség alakulása hazánkban

/FruitVeB, 2019/

	hektár	arány	tendencia	ezer t	arány	tend.	külker.
alma	27923	34,1%	↓↓	585,3	65,9%	→	kiegy.
körte	2488	3,0%	→	31,7	3,6%	→	imp
cseresznye	2651	3,2%	↑	14,2	1,6%	↑	exp
meggy	14791	18,0%	→	70,4	7,9%	→	exp
kajszli	4503	5,5%	↓	24,6	2,8%	↓	exp
őszibarack	4072	5,0%	↓↓	36,9	4,2%	↓	imp
szilva	7358	9,0%	→	62,9	7,1%	→	exp
szamóca	722	0,9%	↑	7,7	0,9%	→	imp
málna	382	0,5%	↓↓	1,2	0,1%	↓↓	imp
szeder	229	0,3%	↓↓	1,9	0,2%	↓↓	imp
egres	115	0,1%	↓↓	0,7	0,1%	↓↓	
ribiszke	1269	1,5%	↓	7,5	0,8%	↓	exp
bodza	6114	7,5%	↑↑	8,4	1,0%	↑↑	exp
dió	4927	6,0%	↑↑	14,8	1,7%	↑	exp
egyéb	3374	4,1%	↑↑	21,1	2,4%	↑	exp
összesen	80918			889			

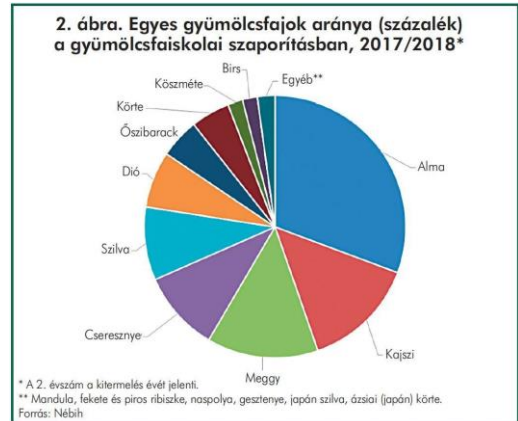
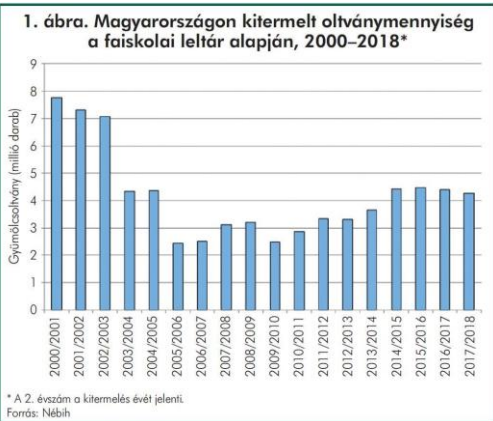
/FruitVeB adatok – 2011-17 átlag, tendencia – elmúlt 15 év/

Gyümölcsfaj	A nyereséges termelés minimuma (t/ha)	A gazdaságos termelés minimuma (t/ha)	A jó színvonalú hazai üzemek hozama (t/ha)
Alma	22-30	40-50	30-50
Körte	10-15	20-30	15-25
Birs	8-10	13-18	12-20
Meggy	7-10	15-20	12-18
Cseresznye	4-6	8-12	6-12
Őszibarack	10-15	15-25	20-30
Kajszi	6-8	15-20	15-20
Szilva	15-20	25-30	20-40
Bodza	3-5	8-10	7-12
Számóca	8-11	12-15	10-30
Piros ribiszke	4-5	8-10	6-10
Fekete ribiszke	2-3	4-6	1-3
Málna	4-8	7-12	8-10
Szeder	/Apáti, 2015/	15-20	12-14

Gyümölcsstermesztésünk jelenlegi helyzete 2.

- Sok a korszerűtlen, rossz helyen lévő vagy idős ültetvény
- Öntözés 25-30%, jégvédelem 2.000 ha, fagyvédelem 1-200 ha
- Integrált természetis aránya 30% (?) (cél a 80%)
- Faiskolai természetis alacsony színvonalú
- Korszerűtlen fajtaválaszték, korszerűtlen géppark
- Hazai technológiai kutatás és szaktanácsadás hiánya
- Alacsony termésátlagok; kérdéses minőség
- (szakképzett) Munkaerő egyre nagyobb hiánya
- Versenyképes (nagy mennyiségű, homogén, ütemezetten leszállított) árualapok hiánya
- Elégtelen hűtőtároló kapacitás
- Fejlesztésre szoruló post-harvest és marketing
- Nagyon heterogén termelési színvonal + kontra produktív támogatási rendszer → piaci letisztulás nagyon lassú
- Termelés, piac és feldolgozás összhangja nem megfelelő, sok az érdeklentét; Feldolgozóiparban 2 faj dominál (alma, meggy)

Gyümölcs-szaporítóanyagok magyarországi külkereskedelme 2012 és 2018 között (ezer Ft)							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Export	73.349	94.769	323.467	565.575	165.747	360.544	174.883
Import	170.669	237.277	337.334	275.797	241.883	168.599	407.752
Egyenleg	-97.321	-142.507	-13.867	289.778	-76.135	191.945	-232.869

Forrás: KSH

Léalma termesztés gazdaságossága

	Alacsony színvonal	Közepes színvonal	Magas színvonal
Hozam (t/ha)	12,5	25,0	42,0
Összes költség (Ft/ha)	402.686	683.230	1.017.512
Önköltség (Ft/kg)	32,21	27,33	24,23
Piaci bevétel (Ft/ha)	306.000	612.000	1.028.160
Jövedelem	-96.686	-71.230	+10.648
SAPS-sel	-25.064	+360	+82.193
SAPS + termelési	+68.171	+93.595	+175.428
SAPS + termelési + AKG	+314.538	+339.962	+421.795

/Forrás: Apáti & Tóth-Kurmai, 2018/

Az előrelépés érdekében elvégzendő feladatok 1.

- Ágazati stratégia következetes végigvitele
- Szakszerű termőhelyválasztás az új ültetvényeknél
- Fajta és szaporítóanyag háttér megerősítése
- Ártermelés és szociális termelés szétválasztása
- Frisspiaci és ipari célú termesztés különválasztása
- Kiszámítható, fejlődést generáló támogatási rendszer
- Korszerű ültetvények területének növelése (60 e. ha)
- Öntözés arányának növelése
- Munkaerő biztosítása
- Gazdasági környezet javítása (ÁFA, fekete piac, őstermelői rendszer)

Az előrelépés érdekében elvégzendő feladatok 2.

- Kutatás és szaktanácsadás újjászervezése
- Az IFP (Integrated Fruit Production) általánossá tétele
- **Termésátlagok, termésbiztonság, tervezhetőség növelése a technológia fejlesztése által**
- Jó **minőségű**, prémium termékek arányának növelése
- Betakarítási/kínálati szezon széthúzása
- Integrációk ösztönzése → versenyképes árualapok kialakítása
- Post-harvest tevékenységek fejlesztése
- A magyar áruk fogyasztásának ösztönzése, agresszív bel- és külföldi közösségi marketing

Ágazatfejlesztés célkitűzés-rendszere 2.

- 3) Termelési hatékonyság fokozása
- Fejlesztéshez szükséges tőke megteremtése hatékony támogatási rendszereken keresztül (VP, GINOP)
 - Szaktudásbázis létrehozás – kutatóállomásokon alapuló független szaktanácsadói rendszer létrehozása
 - Munkaerő mennyiségi és minőségi biztosítása (szakképzés, közmunka program, vendégmunkások)
 - Klimatikus káresemények elleni védekezés fejlesztése (öntözés, fagyvédelem, jégvédelem) → termésbiztonság növelése

/Forrás: Apáti et al., 2017/

Mezőgazdasági önfoglalkoztatás „honorálása” a magyar adózási rendszerben 2016-ban

- Adóbevétel a minimálbér után 2016-ban:
220 ezer Ft/fő/év
- Átlagos adóbevétel egy KATA-s (Kisadózó Vállalkozók Tényleges Adója) adózótól 2016-ban:
140 ezer Ft/fő/év
- Átlagos adóbevétel egy őstermelőtől 2016-ban:
20 ezer Ft/fő/év

/Kemény, 2017/

Ágazatfejlesztés célkitűzés-rendszere 1.

- 1) Piaci igények feltárása, bővítése
- Piaci lehetőségek és korlátok azonosítása
 - Importáru fokozott kontrollálása
 - Belföldi fogyasztás ösztönzése
- 2) Termékpálya letisztítása, piaci transzparencia fokozása, termelői szervezettség növelése
- Versenyképtelen ültetvények felszámolása
 - Támogatások szigorúbb minimumfeltételekhez kötése
 - Egzaktsági szabványok kidolgozása
 - ÁFA-kulcs jelentős mértékű csökkentése
 - Területalapú általánnyellegű nyereségadózási rendszer
 - Termelési és piaci információs rendszerek kiépítése